

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.308/2018/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Birk Csaba ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Perédi Tamás ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű és II.rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 25.P.21.587/2016/41. számú ítélete ellen a felperes 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyja helyben, hogy a felperes 127 000 (százhuszonhétezer) forint perköltséget az I. és II. rendű alperesek mint egyetemleges jogosultak részére köteles megfizetni, továbbá, hogy az állam az eljárás során felmerült 345 600 (háromszáznegyvenötezer-hatszáz) forint le nem rótt illetéket és 90 100 (kilencvenezer-száz) forint állam által előlegezett költséget viseli.

Az ítéltábla kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 63 500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 460 800 (négy százhatvanezer-nyolcszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes mint adós és zálogkötelezett 2005. december 28. napján ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizaalapú kölcsönszerződést kötött az I. rendű alperessel mint hitelezővel és a II. rendű alperessel mint hitelezővel és zálogjogosulttal.

A közjegyzői okiratba foglalt szerződés I. pontjában az alperesek - oszthatatlan szolgáltatásként - egyetemleges kötelezettséget vállaltak, hogy a szerződésben meghatározott összegben és feltételekkel a felperes részére svájci frankban nyilvántartott jelzáloghitelt nyújtanak a szerződésben megjelölt ingatlanon alapított jelzálogfedezet mellett. A felperes pedig kötelezte magát a kölcsön visszafizetésére és annak a szerződés szerinti járulékaik megfizetésére. Egyúttal tudomásul vette, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön, annak ügyleti kamata és kezelési költsége, valamint a késedelmi kamat és az egyéb költségek a folyósítást követően devizában kerülnek megállapításra.

A felek 5 760 000 Ft-ban határozták meg a kölcsön összegét a szerződés I.1. pontjában azzal, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján

érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon történik, amelyről az adóst a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják.

A I.2. pontban foglaltak szerint - a folyósítási feltételek teljesülése esetén - a hitelezők a kölcsönt forintban folyósítják az adós hitelszámlájára történő átutalással. A hitelezők a kölcsön devizaösszegét a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon állapítják meg.

A szerződés I.2.d) pontja szerint folyósítási feltétel volt egyebek mellett az igényelt kölcsönösszeg 1 %-ának megfelelő összegű, de legalább 57 600 Ft hitelkeret-beállítási jutalék forintban történő megfizetése.

A II. pont szerint az induló teljes hiteldíj mutató (THM) a közjegyzői okirat aláírásakor évi 7,04 % volt, melynek meghatározása a forint fizetések alapján történt. Az induló THM megállapítása körében a fizetések más devizanemre átszámításánál figyelembe vett, a bank által alkalmazott devizavételi és eladási árfolyam érvényességének napja: 2005. november 30. A II.1. és 2. pontok szerint a kölcsön ügyleti kamata a közjegyzői okirat aláírásakor évi 3,5 % volt, a kezelési költség 3 %, melyet az adós a folyósítás napjától köteles a hitelezők részére megfizetni, míg a II.4. pontban szabályozták a fizetési késedelem esetén irányadó késedelmi kamatot.

A III. pontban a felperes kötelezte magát, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön - az esetleges árfolyam-változások figyelembevételével megállapított - forint ellenértékének megfelelő összeget kölcsön jogcímén, valamint annak járulékait, továbbá a késedelmi kamatot a közjegyzői okirat szerint az esedékességkor megfizeti az alpereseknek.

A III.1. pont szerint a kölcsön futamideje 20 év, azaz 240 hónap volt. A törlesztőrészletek száma 240 db.

A szerződés III.2.B.2. pontja az alábbiakat szabályozta: a hitelezők az adós részére a tőketörlesztésre a futamidő első száz hónapjára haladékot, azaz türelmi időt biztosítanak. A türelmi idő alatt az adós csak a hiteldíjat (kamat, kezelési költség) köteles megfizetni. A türelmi idő lejártát követően az adós a hátralévő futamidő alatt egyenletes törlesztéssel köteles teljesíteni.

A tőke: a türelmi idő lejártát követően havonta, minden hónap 4. napján esedékes, egyenletes törlesztéssel.

A hiteldíj (kamat, kezelési költség): havonta minden hónap 4. napján esedékes, egyenletes törlesztéssel.

A szerződés ezen pontja szerint az aláírás napján a törlesztőrészlet összege a bank által 2005. december 27. napján alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével: 192,083 CHF.

Az egyes törlesztőrészletek fizetendő forint összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg.

A hitelezők az első törlesztőrészlet folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza eladási árfolyamon számított deviza összegéről a folyósításról szóló értesítő megküldésével tájékoztatják az adóst.

A hitelezők a bank által alkalmazott deviza eladási árfolyam, a hirdetményben közzétett kamatláb és a még hátralévő futamidő alapján havonta jogosultak meghatározni az adós által fizetendő törlesztőrészlet forint összegét.

A hitelezők az ügyleti év (a kölcsön folyósítását követő minden 12. naptári hónap) kezdetekor írásban közlik az adóssal az ügyleti év végét követő hónapban fizetendő törlesztőrészletet, melyet az adós köteles a hitelezők részére megfizetni.

Az adós által fizetendő havi törlesztőrészlet összegének közlésével egyidejűleg a hitelezők a fennálló kölcsöntartozás összegéről és a felszámított hiteldíjról, valamint annak időközi változásáról a teljesített fizetésekről is írásban tájékoztatják az adóst.

A szerződés IV. pontjában szabályozták a jelzálog alapításának feltételeit azzal, hogy a IV.1. pontban rögzítették, hogy a jelzálogjog alapjául szolgáló főkövetelés 5 760 000 Ft, amely 2005. december 27. napján a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon számított 35 818,667 CHF-nek felel meg. Ezen összegszerűséget ismétli a szerződés V.3.1. számú, a bejegyzési engedélyt szabályozó része.

A szerződés V.4. pontjában foglaltak szerint a felperes a szerződés aláírásával tudomásul vette, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Kijelentette, hogy tudomása van arról, hogy a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul vette, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelentette, hogy az árfolyam-kockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette és fizetőképességének megfelelően mérlegelte.

Az I. rendű alperes a 2006. január 4. napján kelt folyósítási értesítőben arról tájékoztatta a felperest, a kölcsönszerződés alapján 35 718,72 CHF-nek megfelelő 5 760 000 Ft összeget folyósított számára.

A felperes keresete elsődlegesen annak megállapítására irányult, hogy a felek között nem jött létre a szerződés, másodlagosan pedig annak megállapítására, hogy a szerződés érvénytelen. A másodlagos kereset teljesítése esetére azt kérte, hogy a bíróság nyilvánítsa hatályossá az érvénytelen megállapodást az ítélelhozatalig terjedő időre és állapítsa meg, hogy a feleknek a szerződésből eredően nincs egymással szemben követelése. Az elsődleges kereset indokaként arra hivatkozott, hogy nem egyezett a felek ügyleti akarata, mivel a felperes forint alapon akart kölcsönt kapni, az alperesek viszont nem kölcsönt, hanem hitelszerződést kínáltak, amely egy bonyolult, úgynevezett szintetikus devizával ellentételezett befektetési kockázatot is magában foglaló ügylet volt. A másodlagos kereset körében első érvénytelenségi okként arra hivatkozott, hogy a szerződéskötés folyamata nem felelt meg a 2008/48/EU irányelvben lefektetett szabályoknak. Második érvénytelenségi okként azt jelölte meg, hogy a 93/13/EGK irányelvet megsértve tisztességtelen volt az alperesek eljárása, mert azt sugallták a szerződéskötéskor, majd azt követően is, hogy gondoskodnának ügyfeleik védelméről az árfolyam-kockázattal szemben. Harmadik, negyedik és ötödik érvénytelenségi okként a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. §-a (1) bekezdése b), c) és j) pontjainak megsértésére hivatkozott. Érvélt, hogy a 7,04 % mértékű THM nem lehet megfelelő, mivel a szerződésben csupán két költség került nevesítésre: a 3,5 %-os induló ügyleti kamat és a

3 %-os kezelési költség, a kettő összege pedig nem 7,04 %. Ha pedig a THM mértéke megfelelő, akkor további költségelemet bújttak el a szerződésben. Álláspontja szerint a törlesztőrészek összege sem számítható ki, csupán a 100 hónapos türelmi időre, az ezt követő 140 hónapos teljesítési időszakra nem. Hatodik érvénytelenségi okként arra is hivatkozott, a szerződés érvénytelen az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás hiánya miatt is, mivel reklámanyagokban azt sugallták, hogy az alperesek fogják kezelni az árfolyamkockázatból eredő hátrányokat.

Az alperesek kérték a kereset elutasítását, mivel álláspontjuk szerint a szerződés érvényesen létrejött.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében elutasította a keresetet. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperes javára 127 000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy az eljárás során felmerült 435 700 Ft perköltséget az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint a felperes alaptalanul állította az elsődleges kereseti kérelem körében, hogy a szerződés nem jött létre. Hivatkozva a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 205. §-ának (1) bekezdésére kifejtette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: 1952. évi Pp.) 164. §-ának (1) bekezdése alapján a felperesre hárult annak bizonyítása, hogy a szerződés megkötése során másra irányult a felek akaratnyilatkozata, azaz a felperes forint alapú kölcsönt, az alperesek viszont befektetési kockázatot is magában foglaló hitelszerződést kívántak kötni. A felperes azonban a bizonyítási kötelezettségének ismeretében, bírói felhívás ellenére sem terjesztett elő bizonyítási indítványt, így vitatott állítása bizonyítatlanul maradt.

Az elsőfokú bíróság a másodlagos kereset körében az alábbiakkal indokolta ítéletét.

Az elsőként megjelölt érvénytelenségi ok alapján azért nem volt teljesíthető a kereseti kérelem, mert a 2005. december 28. napján megkötött szerződés elbírálása során nem alkalmazhatóak a felhívott irányelv szabályai. A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23. napján kelt 2008/48/EK irányelv 30. cikkének (1) bekezdése szerint ugyanis ezt az irányelvet nem kell alkalmazni azokra a hitelmegállapodásokra, amelyek a nemzeti végrehajtási intézkedések hatályba lépésének időpontjában már léteznek.

A második érvénytelenségi ok esetében is arra volt figyelemmel, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a szerződéskötés során sérült az általa hivatkozott uniós norma, azaz nem tudta bizonyítani, hogy az alperesek megtévesztették a szerződéskötéskor az árfolyam-kockázattal összefüggésben.

Megalapozatlannak találta a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének b), c) és e) pontjaival kapcsolatos hivatkozásokat is.

A THM esetében a semmisség oka - a jogszabály rendelkezéséből következően - a feltüntetés hiánya. A szerződés II. pontja azonban tartalmazza az induló teljes hiteldíj mutató (THM) mértékét, az pedig bizonyítatlanul maradt, hogy a THM pontatlan. Az ítélet indokolása szerint a felperes ezen állítását kizárólag arra alapította, hogy a szerződésben szereplő ügyleti kamat (3,5 %) és kezelési költség (3 %) összege kisebb, mint a THM 7,04

%-os mértéke. A felperes számításával szemben a THM kiszámításához nem pusztán két szám összeadására van szükség, mivel a THM kalkulációja a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló többször módosított 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet (THM rendelet) 5. számú melléklete szerinti képlet alapján történik. A felperes lényegében általánosságban állította a THM hibás mértékét, azt nem adta elő, hogy az alperesek a THM rendeletben nevesített, a THM számításánál kötelezően figyelembe veendő mely költséget nem tüntették fel a THM-ben, amely miatt jogszabályba ütköző annak meghatározása. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint önmagában az a nem bizonyított felperesi hivatkozás, hogy nem valós adatot tartalmaz a THM, a szerződés Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti semmisségét nem eredményezi, a THM nem valós tartalma ugyanis ezen jogszabályi rendelkezés alapján nem értékelhető.

A felperes által hiányolt (bújtatott) költségek esetében kifejtette, hogy a felperes állította, de nem jelölte meg pontosan, hogy milyen költségekre vagy díjakra hivatkozik, továbbá ebben a körben sem ajánlott fel bizonyítást.

Az elsőfokú bíróság leszögezte a törlesztőrészlet szabályozása kapcsán, hogy a szerződés III.2. pontja meghatározza a törlesztőrészlet számításának módját mind a türelmi idő, mind az azt követő időszak esetében. A Kúria 1/2016. polgári jogegységi határozatában kifejtetteknek megfelelően a törlesztőrészletek összege akkor tekinthető meghatározottnak, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és számítási módot, amelyek alapján a törlesztőrészletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározhatók. A 6/2013. polgári jogegységi határozat III.1.a. pontjában és az 1/2016. polgári jogegységi határozat 2. pontjában foglaltaknak megfelelően nem szükséges, hogy a törlesztőrészletek összege tételesen szerepeljen a szerződésben, az is elegendő, ha az/azok kiszámítható módon vannak meghatározva. A devizaalapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A szerződésben 5 760 000 Ft-ban (lerovó pénznem) határozták meg a kölcsön összegét azzal, hogy azt a hitelező svájci frankban tartja nyilván. Az így meghatározott kölcsönösszeg svájci frankban (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható volt a kölcsön folyósítása napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyam alkalmazásával. A folyósítás időpontjának dátumszerű meghatározására a szerződés megkötésének időpontjában nem volt lehetőség, hiszen a kölcsön folyósításához először a folyósítási feltételeknek kellett teljesülniük, a szerződés megkötésének időpontjában nem lehetett tudni, hogy a felperes mikor fogja teljesíteni azokat. Ez a szabályozási mód megfelelt ugyanakkor a jogszabály követelményeinek. Ugyanez mondható el a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat illetően is, hiszen a szerződő felek a 240 hónapos futamidejű kölcsön törlesztőrészleteinek számát 240 db-ban határozták meg. A törlesztés minden hónap 4. napján vált esedékessé egyenletes törlesztéssel. A szerződés megkötésének napján a törlesztőrészlet összege 192,83 CHF volt a bank által 2005. december 27. napján alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével. Az egyes törlesztőrészletek forint összegét a hitelező a bank által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozta meg. A szerződés tartalmazza a hiteldíj (kamat és kezelési

költség) mértékét, a tőkét és a hiteldíjat havonta egyenletes törlesztéssel kellett kiegyenlíteni, ezekből az adatokból és az aktuális árfolyam alapulvételével a törlesztőrészek összege kiszámítható volt. Az első törlesztőrészlet összegszerű megállapításán túl a többi részletet az árfolyamváltozás, illetve a hiteldíj változásai miatt nem lehetett előre meghatározni, de ki lehetett számítani a szerződésben foglaltak alapján, mind CHF-ben, mind pedig forintban. Ez a szerződéses konstrukció megfelelt a felperesnek a szerződés megkötésekor.

Az árfolyam-kockázatra vonatkozó kikötés vonatkozásában azzal érvelt, hogy a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat szerint az árfolyam-kockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

A felperes a szerződés V.4. pontjában foglaltak szerint tudomásul vette az árfolyamkockázat tényét, és hogy az akár jelentős mértékben is befolyásolhatja fizetési kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a szerződés V.4. pontjának szövege világos és érthető az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára. Ezzel szemben a felperest terhelte bizonyítás, de indítványa a vonatkozásban sem volt.

Az elsőfokú bíróság a kereset elutasításával együtt a pervesztes felperest kötelezte az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a pernyertes „alperes” perköltségének viselésére, amely az „őt” képviselő jogi képviselő számára a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján megállapított ügyvédi munkadíj áfával növelt összegéből áll, melyet a (6) bekezdés alapján mérsékel, figyelemmel a perben tartott tárgyalások számára és az ügy „típus” jellegére.

A költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. §-ának (1) bekezdésére és 14. §-ára utalással állapította meg, hogy a felperes teljes személyes költségmentessége miatt a kereseti illeték (345 600 Ft), valamint az eljárás során felmerült szakértői díj (90 100 Ft) összegét az állam viseli.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és annak megállapítását, hogy a felek között 2005. december 28-án aláírt kölcsönszerződés nem jött létre, illetőleg ha létrejött volna, az semmis. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság részben hiányos tényállást állapított meg, és a jogviszonyra irányadó jogszabályokat nem, vagy tévesen alkalmazta. Figyelmen kívül hagyta, hogy a perbeli szerződés fogyasztási szerződés, ezért kötelező a fogyasztóvédelmi szabályok alkalmazása: a fogyasztóval szerződő fél köteles bizonyítani a fogyasztó állításaival ellentétes állítást. Ezért az elsőfokú bíróság jogellenesen kötelezte bizonyításra a felperest, és jogellenesen értékelte a felperes terhét a bizonyítás elmaradását. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az észrevételeiben hivatkozott, a forintérték megállapításáról és az ezzel összefüggő rendelkezésekről szóló 9000/1946. (VII.28.) ME rendelet (a továbbiakban: ME rendelet) 12. §-ában írtak megsértésével kapcsolatban nem indokolta meg ítéletét. Az elsőfokú bíróság továbbá az irányadó

jogszabályok és a Kúria jogegységi határozataiban írtakat figyelmen kívül hagyva jutott arra az álláspontra, hogy a perbeli kölcsönszerződés devizaalapú, másrészt, hogy a kölcsön összegének és pénznemének meghatározására érvényesen került sor, továbbá, hogy a kölcsönszerződés tartalmazza a kölcsön törlesztőrészeit, és azok a szerződésből kiszámíthatóak. Utalva a 6/2013. Polgári jogegységi határozatra is kifejtette, hogy a kölcsönszerződésben az alperesek nem devizában határozták meg a kölcsön tárgyát képező összeget, hanem kizárólag forintban, és a szerződés I.1.-I.2. pontjai alapján nem is számolható ki a kölcsön összege devizában. Nem változtat ezen az sem, hogy a zálogszerződésben, valamint a jelzálog-bejegyzési kérelemben a kölcsön tőkeösszegeként 35 818,667 CHF szerepel, ettől eltér ugyanis a 2006. január 4-én kelt folyósítási értesítő, amely 35 718,72 CHF-nek megfelelő 5 760 000 Ft-ban tünteti fel a kölcsön összegét. Utalva arra, hogy az 1959. évi Ptk. 525. §-ának (2) bekezdése értelmében írásban kellett volna rögzíteni a kölcsön fő tárgyát, azaz a kölcsön tárgyát képező devizát, amelyet nem pótol a folyósítási értesítő, a szerződés a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján sem tekinthető érvényesnek. A devizában „nyilvántartás” nem felel meg a devizaalapú kölcsönnek, hanem egy értékállandósági kikötést magában foglaló megállapodásnak, ezt azonban nem ismerték és nem támogatták a szerződés megkötésekor hatályos polgári jogi szabályok. További érvelés szerint abból, hogy a szerződés nem határozza meg devizában a kölcsöntartozás összegét, az is következik, hogy a devizában kifejezett törlesztőrészek összegét sem lehetett a szerződésben meghatározni, ezért a szerződés nem felel meg a Hpt. 213. §-a (1) bekezdése e) pontjának sem. A szerződésben csak a törlesztőrészek száma és az első törlesztőrészlet szerepel, olyan képlet azonban nem, amely leírta volna, hogyan számíthatóak ki az egyes törlesztőrészek, pedig nem lett volna akadálya, hogy belefoglalják a szerződésbe a törlesztőrészek CHF-ben meghatározott összegét. Ezzel összefüggésben utalt a Kúria Pfv.I.21.156/2015/5. számú határozatára is. Fenntartotta az elsődleges kereseti kérelmet is, utalva arra, hogy az elsőfokú eljárás során részletesen levezette, hogy az alperesek hogyan állították elő 27 lépésen a szintetikus devizával ellentétes forinthitelt, és hogyan terhelték annak összes kockázatát a felperesre. Fenntartotta azt is, hogy a II. rendű alperes kizárólag forintban nyújthatott kölcsönt, az erre vonatkozó cáfolatot azonban az elsőfokú bíróság nem szerezte be és az ítélet indokolásában sem tért ki rá. A szerződés létre nem jötte körében fenntartotta, hogy a bank tisztességtelenül járt el, amikor szándékosan elhallgatta a szerződés tárgyának hibrid voltával kapcsolatos tényeket és kockázatokat, holott már a szerződés megkötésekor tudomása volt annak bizonyosan bekövetkező következményeiről, azaz a felperes teljesítőképességének ellehetetlenüléséről. Ezzel összefüggésben azonban semmilyen tájékoztatást nem kapott. Nem kapott tájékoztatást arról sem, hogy nemcsak a befizetés forint értékének, hanem a hiteltőke és annak a futamidő végéig számított kamatos kamata, azaz a visszakövetelhető összeg egészének van ügyleti árfolyamkockázata, ez pedig tisztességtelen. Az alpereseknek óvatos és tisztességes keretek, vagyis a prudens elvárások közepette kellett volna eljárnia. Az elsőfokú bíróság továbbá a bizonyítási eljárás mellőzésével hozott érdemi döntést, de nem fogalmazott meg az EU jogának értelmezésével ellenkező álláspontot sem, holott a EUB hasonló ügyben (Lantos ügy) kifejtette, hogy befektetéssel vegyes hitelnek minősül a felek közötti ügylet.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az ítélet „hatályában történő fenntartását”, annak helyes indokainál fogva. Utaltak arra is, hogy fenntartják az elsőfokú eljárás során előterjesztett érvelésüket.

A fellebbezés megalapozatlan.

Az ítélet tábla annyiban helyesbítette az elsőfokú ítélet tényállási részét (ítélet 2. oldal első bekezdés), hogy az ügyletben a II. rendű alperes nem csupán zálogjogosult, de hitelező is volt. Annyiban pontosításra szorult továbbá az ítélet kereseti kérelmet rögzítő része is (4. oldal első bekezdés), hogy a felperes nem tartotta fenn a keresetlevélben előterjesztett kereseti kérelmét, hanem azt a tárgyaláson véglegesítette (22. sorszámú jegyzőkönyv 1-3. oldal).

Az elsőfokú bíróság lefolytatta a szükséges bizonyítást a kérelem és ellenkérelem korlátai között, és a bizonyítékoknak az 1952. évi Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével az ügy eldöntése szempontjából fontossággal bíró tényállást is helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel az ítélet tábla túlnyomórészt egyetértett, amelyet a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakkal egészíti ki:

A felperes alaptalanul sérelmezte az elsődleges kereset megalapozatlanságával összefüggésben kifejtett indokokat. Túl azon, hogy a felperes az elsőfokú ítéletben helytállóan rögzítettek szerint nem tett eleget az ezzel összefüggő bizonyítási kötelezettségének, szükséges az alábbiak rögzítése is. A nem létező szerződés a szerződő felek kölcsönös akaratnyilatkozatának hiányát jelenti, míg az érvénytelenség a kölcsönös akaratnyilatkozattal létrehozott szerződés valamely hibáját. A felperes ezzel összefüggésben arra hivatkozott (21. sorszámú beadvány 6. oldal, 24/F/1 sorszám alatt becsatolt beadvány 1. oldal, fellebbezés 3. oldal), hogy az alperesek elhallgatták, hogy őket hitellel vegyes befektetési szerződés megkötésére irányuló szándék vezette. Az ilyen tartalmú hivatkozás ugyanakkor az 1959. évi Ptk. 207. §-ának (5) bekezdése értelmében legfeljebb az alperesek - kifejezetten vitatott - titkos fenntartása vagy rejtett indoka lehetne, amely a szerződés érvényessége szempontjából is közömbös. Ettől eltérően a szerződés létrejöttének megítélésénél annak van jelentősége, hogy a felek között a konszenzus létrejött-e. Az iratok alapján pedig tényszerűen állapítható meg, hogy a szerződésben foglaltakat mindkét fél elfogadta, a kölcsön folyósítására sor került, azt a felperes is csupán több, mint 10 év elteltével kezdte vitatni.

Alaptalanul sérelmezte azt is e körben, hogy a II. rendű alperes a rá vonatkozó engedélyek mellett kizárólag forintban nyújthatott kölcsönt, és erre vonatkozóan az ítélet indokolást nem tartalmaz. Ettől eltérően az elsőfokú ítélet tényállási része (3. oldal) rögzíti azt a nem vitás tény, hogy a kölcsön folyósítására forintban került sor. Másrészt ez a hivatkozás elvi alapon a szerződés érvénytelenségét vethetné fel (1959. évi Ptk. 200. § (2) bekezdés), nem pedig a nem létezését.

Egyebekben a fellebbezésben hivatkozottak sorrendjét követve szükséges az alábbiak hangsúlyozása is.

Alaptalanul sérelmezte a fellebbezés a bizonyítási kötelezettség telepítését. Fogyasztóvédelmi szempontokkal sem támasztható alá az a felperesi érvelés, hogy a hitelintézetnek kell bizonyítania pusztán a fogyasztó állítása ellenében a szerződés létrejöttét, illetve érvényességét, különösen nem abban az esetben, amikor azt a felperes több, mint 10 évvel a szerződés megkötése után sérelmezi. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor az 1952. évi Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján (de pl. az árfolyam-kockázattal kapcsolatos tájékoztatás esetében a 2/2014. Polgári jogegységi

határozat is felhívva) a felperesre terhelte az állításaival összefüggő bizonyítási kötelezettséget, ugyanis a felperesnek „áll érdekében” szabadulni a kötelemtől.

A fellebbezésben alaptalanul hiányolta a ME rendelettel összefüggő indokolást is. A felperes ugyanis észlelte, hogy az ezzel összefüggő, keresetmódosításnak minősülő érvelése a kötelező jogi képvisellel érintett perben az 1952. évi Pp. 146/A. §-ának (1) bekezdésében rögzített határidőn túl került előterjesztésre, kifejezetten akként nyilatkozott (24. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal), hogy ezzel összefüggő hivatkozását nem keresetmódosításként terjeszti elő, hanem a bíróság figyelmét hívja fel ezen hivatalból észlelendő érvénytelenségi okra. Az ME rendeletből hivatkozott jogszabályhely ugyanakkor kizárólag a pengő és az azt felváltó forint viszonylatában, nem pedig a forint és más pénznem viszonylatában tartalmaz szabályozást. Ez alapján az elsőfokú bíróságnak - számtalan másik hivatalból nem észlelt érvénytelenségi ok mellett - nem kellett külön indokolást adnia az ítéletben.

A felperes megalapozatlanul nehezményezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályokat és a Kúria jogegységi határozatait figyelmen kívül hagyva értékelte a szerződést devizaalapú kölcsönszerződésnek. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolási részének fellebbezésben is idézett III.1. pontjának nyolcadik bekezdése szerint „a devizaalapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére forintban kerül sor. A tartozás devizában van megállapítva, az adós forintban teljesítendő kötelezettsége ezért a forint erősödésétől, gyengülésétől függ”. A perbeli szerződés sem értelmezhető ettől eltérően. Már a szerződés - önmagában az értelmezés szempontjából nem releváns - elnevezése is „devizában nyilvántartott jelzálog-típusú hitel kölcsönszerződés”, mint ahogy annak tartalma is több rendelkezéssel egyértelműsíti ezt (pl. az ítéletben is idézett egyes kikötések). Nem tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor devizaalapú kölcsönszerződésként bírálta el a szerződést.

A felperes az e hivatkozásból fakadó további, új érvként az 1952. évi Pp. 146/A. §-ának (1) bekezdése szerinti keresetváltoztatás tilalmába ütköző módon utalt arra, hogy a szerződés a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének a) pontjába is ütközik. A felperes véglegesített keresete ugyanis - mint ahogy az eredetileg előterjesztett és többször módosított keresete sem - nem tartalmazott ezzel összefüggő érvénytelenségi hivatkozást. Ugyanígy a keresetváltoztatás tilalmába ütközött az az ezzel összefüggő érvelésen alapuló további fellebbezési hivatkozás is, hogy nem állapítható meg devizában kifejezve a törlesztőrészek összege.

Egyebekben pedig az elsőfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolásában részletesen kifejtettek szerint helytállóan utalt a törlesztőrészekkel összefüggésben arra, hogy a felek szerződésének tartalma e vonatkozásban is megfelelt a Hpt. szabályainak és a Kúria jogegységi határozataiban ezzel összefüggésben lefektetett kritériumoknak.

A fellebbezés alaptalanul sérelmezte az árfolyamkockázattal összefüggő tájékoztatás bizonyítatlanságát is. Az elsőfokú bíróság a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban rögzítettek szempontok figyelembevételével megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses tartalom világos és érthető. Ezzel összefüggő szabályozást ráadásul nem csupán az elsőfokú ítéletben is idézett szerződéses rendelkezések tartalmazzak, de a szerződés több más pontja is egyértelmű figyelemztetést rögzít (pl. III., III.3. pont). A jogegységi határozat indokolási része III.1.

pontjának nyolcadik bekezdése értelmében a felperest terhelte bizonyítás a világos és érthető szabályokkal szemben, különösen a perbeli esetben, amikor a felperes a törlesztőrészletek árfolyamváltozásból eredő megnövekedése ellenére sem támadta huzamosabb ideig az ezzel összefüggő kikötést.

Bár a fellebbezés kifejezetten nem érintette az elsőfokú ítélet Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontjaival kapcsolatos megállapításait, a felperes által hivatkozott fogyasztóvédelmi szempontokra tekintettel szükséges a következők rögzítése is. A THM fogyasztóvédelmi rendeltetése abban áll, hogy a fogyasztó össze tudja hasonlítani az egyes pénzügyi szolgáltatók termékeit. Az pedig nyilvánvalóan nem a fogyasztó, hanem a bank hátrányára szolgál, és ezért nem érvénytelenségi ok, ha a bank a THM kimutatásával esetlegesen kedvezőtlenebb színben tünteti fel a terméket. Ebből ugyanis pusztán az a következtetés vonható le, hogy a fogyasztó a számára hátrányosabbnak mutatott konstrukcióra vonatkozóan is rendelkezik szerződéskötési akarattal.

Az ítélet tábla utal ugyanakkor ezzel összefüggésben arra is, hogy az alperesek előterjesztettek az elsőfokú eljárás során a THM számításával kapcsolatos levezetést (19/A/2 alatti ellenkérelem 7. oldal, 27. sorszámú beadvány). Ez összevetve a szerződésben felhívott valamennyi költséggel, és a THM számítás bonyolult algoritmusával ugyan indokoltta teheti szakértő kirendelését, figyelemmel azonban az előzőekben kifejtettekre és arra, hogy a felperes sem jelölt meg olyan költséget, amelyet a szerződés tartalmán kívül támasztottak vele szemben, az elsőfokú bíróság utóbb alappal mellőzte (32. sorszámú végzés) az erre vonatkozóan elrendelt (29. sorszámú végzés), és előkészítő szakaszba került szakértői bizonyítást.

Mindezekre tekintettel az ítélet tábla az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az alábbi helyesbítéssel hagyta helyben az elsőfokú ítéletet:

A felperest terhelő perköltség jogosultjaként az elsőfokú bíróság „alperest” tüntetett fel ítéletében, jóllehet alperesi oldalon pertársak jártak el az ügyben. Az alpereseket azonos jogi képviselő képviselte, ezért a közös képviseletükkel jelentkező ügyvédi munkadíjból álló perköltség vonatkozásában - az ítélet végrehajthatósága érdekében - pontosításra szorult az ítélet.

Az elsőfokú ítélet rendelkező része további szövegezésbeli helyesbítésre is szorult, mivel a felperes költségmentessége miatt az állam által előlegezett kiadások 1952. évi Pp. 78. §-ának (2) bekezdése és Kmr. 13. §-ának (2) bekezdése szerinti megnevezése nem perköltség, hanem le nem rótt (meg nem fizetett) illeték és állam által előlegezett költség.

A felperes a fellebbezési eljárásban is pervesztes lett, ezért az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I. és II. rendű alperes jogi képviseletével felmerült ügyvédi munkadíjat. Az ítélet tábla az alpereseket együttesen képviselő ügyvéd munkadíjának összegét a R. 3. §-ának (5) bekezdésében foglaltaktól eltérően a (6) bekezdés alapján mérsékelt összegben, de a 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján áfával növelten (50 000 Ft + Áfa) állapította meg, mivel a fellebbezés elbírálására tárgyaláson kívül került sor, a jogi képviselő pedig mindössze egy oldal terjedelemben terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet.

A felperes teljes személyes költségmentessége folytán meg nem fizetett fellebbezési illetéket az állam viseli a Kmr. 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Debrecen, 2018. június 28.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Pribula László s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő